

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van Haarlem
cc. Commissie Samenleving

Datum 2 november 2020
Ons kenmerk 2020/16
Contactpersoon N. Kraaijeveld
Doorkiesnummer 023-511 5273
E-mail nkraaijeveld@haarlem.nl
Onderwerp Ongevraagd advies Haarlem toegankelijke stad

Geacht college,

In de komende dagen wordt de Programmabegroting 2021 besproken en zullen er definitieve financiële keuzes gemaakt moeten worden voor het komende jaar. De Participatieraad volgt de ontwikkelingen op de voet. Wij beseffen dat de financiële omstandigheden op het sociale domein op dit moment niet rooskleurig zijn. De recente Informatienota “Ontwikkelingen en maatregelen kostenbeheersing jeugd en wmo 2021 en verder” schetst op duidelijke wijze welke uitdagingen er zijn en welke maatregelen genomen zouden kunnen worden.

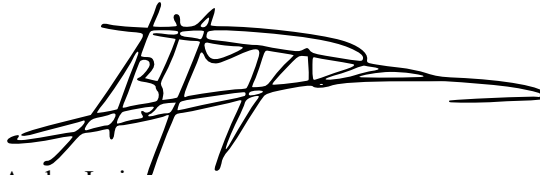
Tegen deze achtergrond vraagt de Participatieraad uw aandacht voor het onderwerp Toegankelijkheid. Nog maar twee jaar geleden was 2018 het jaar van “Haarlem, de toegankelijke stad”. Eendrachtig werd toen gekozen voor dit thema, omdat iedereen het erover eens was, dat hoe toegankelijker de stad was voor haar burgers, hoe beter die burgers, zeker ook de kwetsbare burgers, het heft in eigen handen konden nemen en hun zelfredzaamheid konden vergroten. Met een platform van ambassadeurs en een speciale coördinerende ambtenaar is toen een beweging in gang gezet die tot structurele aandacht voor toegankelijkheid in alle beleidsterreinen van de gemeente moest leiden.

De Participatieraad constateert, onder andere op basis van gesprekken met ambassadeurs, dat het doel van die structurele aandacht nog niet is bereikt. Desalniettemin kiest de gemeente er nu voor het speciale programma voor toegankelijkheid per 1 januari af te beëindigen en de aandacht voor dit thema over te laten aan de verschillende beleidsterreinen binnen het ambtelijke apparaat. De Participatieraad wil hier haar zorg uitspreken over deze ontwikkeling, zelfs in deze moeilijke tijden van financiële beperkingen. Want juist structureel investeren in toegankelijkheid, zal ook helpen de financiële druk op andere terreinen te verlichten. Immers, kwetsbare mensen die snel en effectief hun weg weten te vinden in de toegankelijke stad, zullen hun problemen beter weten te beperken en aldus het beroep op veel grotere ondersteuning kunnen voorkomen. Daartoe adviseert de Participatieraad met klem om:

- Structurele aanstelling van een ambtelijk coördinator toegankelijkheid (30 u/w) te realiseren, rechtstreeks ressorterend onder de coördinerend wethouder.
- Mede ter ondersteuning van de ambtelijk coördinator toegankelijkheid de op- en inrichting van een platform te realiseren, dat zich richt op fysieke, mentale en sociale toegankelijkheid met ondersteuning van een professionele kracht: 24 u/w.
- Zowel de ambtelijk coördinator als het platform de opdracht te geven om alle mogelijke activiteiten te verrichten in nauw overleg met de Gemeenteraad en met eerder genoemde maatschappelijke organisaties.
- Het Actieplan Toegankelijk Haarlem om te buigen naar een structurele en geïntegreerde aanpak, uitmondend in integraal toegankelijkheidsbeleid. Binnen het gemeentelijk apparaat en daarbuiten.

In de bijlage treft u een uitgebreide nadere toelichting aan op onze bevindingen.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'A. Jurjus', written in a cursive style with a long horizontal stroke extending to the right.

Andre Jurjus
Voorzitter Participatieraad Haarlem

Vanaf april 2016 houdt de Participatieraad zich intensief bezig met Toegankelijkheid en het belang daarvan. Toegankelijkheid voor Iedereen, met als referentie mensen met een beperking, in welke vorm dan ook. Als zaken voor hen goed geregeld zijn is dat voor vrijwel iedereen het geval. Dat belang werd gemeentelijk onderstreept en resulteerde in het benoemen van 2018 tot het jaar van 'Haarlem, Toegankelijke Stad'.

Op 18 april 2018 vond een, door alle partijen als zeer succesvol ervaren, conferentie plaats. De Participatieraad speelde daarin een belangrijke rol.

Per 1 januari aanstaande dreigen verdere vooruitzichten op een integraal en breed gedragen toegankelijkheidsbeleid uit te doven. Dat betekent, naast een groot investeringsverlies een enorm perspectiefverlies. Van de hele Haarlemse gemeenschap en met name van mensen met beperkingen.

Vanaf 2016 -en in 2018 nog eens benadrukt- heeft de Participatieraad een duidelijke positie ingenomen.

Wat betreft de directe, ambtelijke en bestuurlijke, rol van de gemeente werd dat zowel in 2016 als in 2018 als volgt verwoord -en conferentie breed onderschreven:

- Betrek alle partijen bij alles.

Voor een brede gedragenheid en het beste resultaat is het van groot belang om alle partijen overal bij te betrekken. 'Haarlem: Toegang voor Iedereen' moet een krachtenbundeling zijn van gemeente, belangenbehartigers, woningbouw, werkgevers, MKB, welzijn, onderwijs, recreatie, ontwerpers, OV, bewoners en inhoudelijke experts.

- Voor een effectieve aansturing van een dergelijk langdurig en breed programma moet er één regisserend en coördinerend wethouder komen, die liefst ook economische zaken in zijn/haar portefeuille heeft.
- Een coördinerend ambtenaar met gedelegeerde bevoegdheden zorgt ervoor dat binnen het ambtelijk apparaat de lijnen van het beleid gevolgd en uitgevoerd worden.
- Belangenbehartiging vanuit de primaire doelgroep van mensen met een handicap of een beperking is essentieel om het proces, de evaluatie en de continuïteit in de gaten te houden en te beschermen. Uiteraard kan een orgaan als de Participatieraad het beleid van advies voorzien en (mede) hierover adviseren; de Participatieraad is echter als onafhankelijk adviseur benoemd en niet als belangenbehartiger.

Gemeentelijke coördinatie

Vanaf de conferentie in 2018 zijn er verschillende initiatieven geweest, in signalerende/ enthousiasmerende zin.

Er werd een (extern) coördinator aangesteld, die tot 1 januari 2020 functioneerde. Deze coördinator heeft, met inzetten van de Ambassadeurs Toegankelijkheid erg ingezet op in het oog lopende (en daardoor vaak incidentele) succes- en persmomenten.

Er werd een 'Actieprogramma Toegankelijk Haarlem 2019-2021' vastgesteld dat, voortbordurend op de startfase, nauwelijks in de aangegeven structurele behoefte kan voorzien. Wellicht ook uitgaande van de veronderstelling dat aan die structurele/beleidsmatige behoefte na de opstartfase 2018/2019 invulling gegeven zou gaan worden.

Het door de P-Raad nodig geachte en geadviseerde parallelle traject van structurele en beleidsmatige aanpak ontbreekt echter tot nu toe. Waar vanaf 18 april 2018 enkele fundamentele waren neergelegd, is in 2020 gepoogd in een periode van iets meer dan een half jaar, daar de verdere bouw en de inrichting voor op te zetten; structureren, implementeren en een weifelend draagvlak overtuigen. De Participatieraad heeft op basis van gesprekken met ambassadeurs en ambtenaren kunnen constateren dat dat nog onvoldoende resultaat heeft gehad. We zien dan ook ambassadeurs die meer en meer afhaken. Zowel in getalsmatige zin als, bij de overgeblevenen, wat motivatie en inzetbereidheid betreft.

Tegelijkertijd komen er vanuit het ambtelijk apparaat de nodige vragen af op de coördinator Toegankelijkheid en de werkgroep Toegankelijkheid van de Participatieraad.

Vragen die naar ons inzicht deels voorkomen uit het ontbreken van een inhoudelijk, beleidsmatig en structureel kader en uit het ontbreken van toegankelijkheids-specifieke kennis en deskundigheid bij de verschillende afdelingen. Dat kader zou ontwikkeld worden door een samenspel tussen belanghebbenden en ambtelijke/bestuurlijke coördinatie.

Een greep uit de gestelde vragen tussen 1 september 2020 t/m 15 oktober 2020:

- Inrichting van bushaltes in het algemeen en de bushaltes Rustenburgerlaan specifiek.
- Omgevingswet/-visie/-plannen en de kanteling daar naartoe vanuit de huidige situatie: SOR, Structuurvisie Openbare Ruimte (vrijwel niets opgenomen); HIOR's; Handboeken Inrichting Openbare Ruimte (vrijwel niets opgenomen); Bestemmingsplannen (niets opgenomen); Monumentenverordening (niets opgenomen). Komt neer op het op poten zetten van nieuw toegankelijkheidsbeleid op het gebied van de inrichting van de openbare ruimte.
- Reactie op vragen vanuit de GR, zoals recent over Digitale Toegankelijkheid.
- Toegankelijkheid in de Sportnota. Nota werd op essentiële punten aangepast.
- Nota Jeugd en Wmo.
- Samenwerking/Samenspraak Participatieraad.
- Coördinatie belangenbehartigers.

Hieruit mag de -ook intern gemeentelijke- behoefte blijken aan aansturing en ondersteuning.

Belangenbehartiging

Het ontbreken van gerichtheid op een structurele aanpak, is ook daarom frappant, omdat al vanaf de 70'er jaren de 'KLGZK' (Kommissie Lichamelijk Gehandicapten Zuid-Kennemerland) actief was; later 'stichting 't Web' (Werkverband Emancipatie en Belangenbehartiging) die zich inzette voor fysieke, sociale en mentale toegankelijkheid.

Met het instellen van de Participatieraad werd die stichting door de toenmalig verantwoordelijke wethouder overbodig bevonden en opgeheven. Dat heeft eigenlijk nooit iemand goed begrepen maar de betrokkenheid sneeuwde onder in alle opwinding rondom de hervormingen van het Rijk in 2015 en de daaruit voortkomende last op gemeentelijke schouders.

De conclusie die de Participatieraad al in 2016 trok was dat er **op structureel niveau** op het gebied van Toegankelijkheid in de afgelopen 30 jaar binnen het overheidsdenken en -handelen nauwelijks zaken ten goede waren gekeerd.

De Participatieraad meent dat zijn duidelijk herkenbare lijn sinds 2016, breed ondersteund sinds 2018, moet worden voortgezet.

Ook leden van B&W hebben zich eerder in die zin uitgesproken.

Vanuit de Gemeenteraad zijn -tot zeer recent- verschillende bezorgde geluiden geuit.

De in 2018 enthousiast begonnen Ambassadeurs raken meer en meer uitgeblust, vanwege het ontbreken van perspectieven op ingebed en integraal beleid.

De ingezette, enthousiaste, discussie over de noodzaak van een inclusief beleid lijkt nu uit te doven door een discussie over financiën. Zonder dat daar het inhoudelijk perspectief een grote rol in lijkt te spelen.

Beloftes en intenties, zoals uitgesproken op de conferentie van de Participatieraad van 18 april 2018, hebben waarde als ze structureel worden ingebed in het beleid.

Wat wij de leden van de Gemeenteraad voorleggen is een pleidooi om:

- Structurele aanstelling van een ambtelijk coördinator toegankelijkheid (30 u/w) te realiseren, rechtstreeks ressorterend onder de coördinerend wethouder.
- Mede ter ondersteuning van de ambtelijk coördinator toegankelijkheid de op- en inrichting van een platform te realiseren, dat zich richt op fysieke, mentale en sociale toegankelijkheid met ondersteuning van een professionele kracht: 24 u/w.
- Zowel de ambtelijk coördinator als het platform de opdracht te geven om alle mogelijke activiteiten te verrichten in nauw overleg met de Gemeenteraad en met eerder genoemde maatschappelijke organisaties.
Het Actieplan Toegankelijk Haarlem om te buigen naar een structurele en geïntegreerde aanpak, uitmondend in integraal toegankelijkheidsbeleid.
Binnen het gemeentelijk apparaat en daarbuiten.